

студенты встречаются с одним и тем же языковым материалом неоднократно в разных концентриках. Кроме того, благодаря относительной замкнутости концентрика учащиеся осваивают в каждом из них учебный материал, достаточный для развития навыков и умений во всех видах РД в учебно-профессиональной, социокультурной и разговорно-бытовой сферах общения, а последовательность предъявления грамматического и текстового материала обеспечивает поэтапное развитие речевых способностей.

Кроме перечисленных требований программа учебной дисциплины должна определять цель изучения дисциплины в виде типовых задач деятельности, задания дисциплины в виде результатов обучения, информационное содержание и структурно-логическую схему изучения русского языка, перечень рекомендованных практических работ, учебных и дидактических материалов, критерии оценивания успешности обучения и средства диагностики [6].

Таким образом, создание современной программы по русскому языку для иностранных студентов требует определения списка компетентностей будущего специалиста-нефилолога, получающего образование на русском языке, формулирования программных результатов обучения в соответствии с описанными компетентностями, уточнения кредитного измерения, соответствующего реальному учебному времени, отведенному на изучение русского языка иностранцами в высшей школе, уточнения содержания и структурно-логической схемы изучения учебного материала.

Список источников:

1. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий / Э. Г. Азимов, А. Н. Щукин. – М.: 2008. – С.107.
2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології/ І.М. Дичківська. – К., 2004.– 352 с.
3. Ионкина Е. С. Факторы и условия становления профессионально-языковой компетентности иностранного студента / Е. С. Ионкина // Вестн. Тул.гос.ун.-та. Сер. «Современные образовательные технологии в преподавании естественнонаучных дисциплин». – 2011. – Вып. 10. – Ч. 1. – С. 61 – 71.
4. Проект ПРООН «Освітня політика та освіта «рівний-рівному». Модернізація освіти України. Аналітичний огляд результатів всеукраїнського опитування керівників ЗОНЗ у 2004 році. – К.: 2004. – 98 с.
5. Тростинская О.Н., Алексеенко Т.Н., Копылова Е.В. Программа по русскому языку для иностранных студентов-нефилологов. – Х.: ХНУ имени В.Н.Каразина, 2009. – 88 с.
6. Холін Ю.В. Сучасні підходи до побудови освітніх програм / Ю.В.Холін, С.О.Кравцова, Т.О. Маркова – электронный ресурс.

Основні принципи викладання української мови як іноземної

Умрихіна Л. В.

доцент кафедри українознавства та лінгводидактики

Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди

м. Харків, Україна

Принципи викладання будь-якої дисципліни мають важливе значення у процесі педагогічного проектування технологій навчання. Спеціальні принципи викладання

української мови як іноземної дозволяють побудувати оптимальну систему традиційних та інноваційних методів, прийомів, засобів і форм організації, реалізації та корекції навчання іноземних студентів. Окреслимо основні з них.

Принцип діяльнісно-комунікативної спрямованості — мовні норми сучасної української мови засвоюються студентами на основі організації процесу навчання як моделі комунікації; перевірка і самоперевірка рівня мовних знань, умінь і навичок відбувається у процесі реальної комунікативної взаємодії студентів.

Принцип професійної спрямованості — система знань з української мови, відповідних умінь і навичок їх практичного застосування спрямована на подальшу професійну мовнокомунікативну діяльність студента.

Принцип соціально-практичної спрямованості — добір навчального мовленнєвого матеріалу з орієнтацією на конкретні життєві комунікативні ситуації: заповнення бланків документів, користування міським транспортом, картою міста, користування послугами супермаркетів, пошти тощо.

Принцип діалогізації навчання — формування знань з української мови, професійних мовнокомунікативних умінь і навичок студентів відбувається відповідно до діалогічної навчальної діяльності.

Принцип наочності — використання сучасних аудіовізуальних засобів навчання української мови, що оптимізують процес формування мовної компетенції студентів.

Принцип диференційованого навчання — організація різнорівневого навчання студентів: поділ матеріалу навчальних мовних курсів на обов'язковий та додатковий, оптимальний добір різноманітних форм, методів і прийомів групової та індивідуально-самостійної роботи студентів з урахуванням індивідуальних особливостей.

Принцип вивчення української мови як динамічної системи — вивчаючи норми літературної мови, студенти повинні бачити їх зміни як прояви життя мови у просторі і часі, мати загальне уявлення про тенденції розвитку української мови у сучасному білінгвальному та полілінгвальному просторі.

Принцип психологічної взаємозалежності — урахування закономірностей функціонування мови у комунікативному просторі, оптимальне поєднання у межах педагогічних технологій мовнокомунікативної та психокогнітивної діяльності студентів.

Принцип безперервності навчання — раціональне поєднання форм аудиторної і позааудиторної групової та індивідуально-самостійної навчальної роботи студентів, що стимулюватиме студентів до постійного підвищення рівня мовнокомунікативної компетенції.

Принцип перспективності — спроектованість змісту навчальних курсів на подальше професійне мовне самонавчання й самовдосконалення.

Принцип країнознавчої спрямованості — урахування національної специфіки української мови, навчальний текстовий матеріал повинен відбивати життя і культуру носія.

Список джерел:

1. Гелецька А. І. Методика викладання української мови як іноземної у вищих навчальних закладах / А. І. Гелецька / Електронний ресурс: [сайт]. – Електронні данні. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2011/Philologia/1_95313.doc.htm
2. Палінська О. Урок української: принципи оптимізації роботи на занятті з української мови як іноземної / О. Палінська // Теорія і практика викладання української мови як іноземної: зб. наук. праць. – 2009. – Вип. 4. – С. 51–58.
3. Чернова А. В. Інноваційні підходи у викладанні української мови як іноземної / А. В. Чернова // Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского: сб. науч. трудов. – Серия «Филология. Социальные коммуникации». – Том 25 (64) №1. Часть 2. – С. 318-322

Особенности обучения аудированию на начальном этапе изучения русского языка как иностранного

Ушакова Н.В.

старший преподаватель кафедры филологии

Харьковского национального автомобильно-дорожного университета

г. Харьков, Украина

Насущной учебной потребностью студентов-иностранцев представляется сформированность способности к усвоению лекционного материала дисциплин профессионального цикла [7:154]. Именно формирование способности понимать содержание лекции должна стать отдельной целью обучения на начальном этапе [9:74].

Однако даже при условии успешного овладения программными требованиями подготовительного факультета иностранный студент-первокурсник сталкивается со значительными трудностями при слушании лекций, устных сообщений на семинарах и практических занятиях.

Сложность для иностранца представляют как восприятие информации на слух в обычном для носителя языка темпе, так и языковой материал, не соответствующий уровню подготовки студента, невозможность повторного прослушивания непонятой информации, структурно-функциональные особенности научного текста, восприятие индивидуальных особенностей речи лектора и т.д.

Современная методика определяет аудирование как «рецептивный вид речевой деятельности, смысловое восприятие устного сообщения» [1:24].

Структурная организация и психологическое содержание аудирования были рассмотрены И.А. Зимней с позиций теории деятельности, основные положения которой изложены в работах А.Н. Леонтьева, Л.С. Выготского, С.Л. Рубинштейна, А.А. Леонтьева и др. Интеллектуально-познавательный мотив является ведущим для аудирования. В качестве предмета аудирования выступает мысль лектора. «Восстановление и понимание этой мысли и составляет цель слушания, в которой находит себя мотив этого вида речевой деятельности» [5:179]. Аудирование реализуется внутренними психологическими механизмами и фазной структурной организацией.